

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

CRUZ VILLALÓN

prezentate la 12 decembrie 2013(1)

Cauza C-464/12

ATP Pension Service A/S

împotriva

Skatteministeriet

[cerere de decizie preliminară formulată de Østre Landsret (Danemarca)]

„Taxa pe valoarea adăugată – Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din Directiva 77/388/CEE a Consiliului – Scutirea gestionării de fonduri comune de plasament – Noțiunea «fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre» – Sisteme de pensii ocupaționale – Sisteme de pensii pe bază de contribuții definite”

1. Scutirea de TVA a gestionării de fonduri comune de plasament prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă(2) a venit în atenția Curții în nenumărate rânduri(3). Prezenta cauză oferă Curții oportunitatea de a-și clarifica jurisprudența referitoare la noțiunea „fonduri comune de plasament”, și anume în contextul fondurilor de pensii ocupaționale. Prezenta cauză ridică de asemenea problema interpretării noțiunii „gestionare” de fonduri comune de plasament și a scutirii de taxă pentru operațiunile privind conturile de depozit și conturile curente, plătibile și viramentele prevăzute la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A șasea directivă.

2. Întrebările preliminare sunt adresate în cadrul unui litigiu între societatea ATP PensionService A/S (denumită în continuare „ATP”), pe de o parte, și Ministerul Finanțelor din Danemarca (denumit în continuare „Skatteministeriet”), pe de altă parte, cu privire la regimul taxei pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) aplicat serviciilor prestate de ATP. ATP prestează servicii în beneficiul fondurilor de pensii ocupaționale.

I – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

3. Potrivit articolului 2 din A șasea directivă, sunt supuse TVA-ului prestările de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul țării de o persoană impozabilă care acționează ca atare.

4. Articolul 13 din A 7asea directiv7 prevede o serie de scutiri de la plata TVA7ului. Dou7 dintre acestea sunt relevante pentru prezenta cauz7, 7i anume articolul 13 sec7iunea B litera (d) punctele 3 7i 6. Acestea sunt formulate astfel:

„F7r7 a aduce atingere altor dispozi7ii comunitare, statele membre scutesc, 7n anumite condi7ii pe care acestea le stabilesc 7n scopul de a asigura aplicarea corect7 7i direct7 a scutirilor de mai jos 7i de a preveni orice posibil7 evaziune, fraud7 sau abuz:

[...]

(d) urm7toarele opera7iuni:

[...]

3. opera7iuni, inclusiv negocierea, privind conturile de depozit sau conturile curente, pl77i, viramente, crean7e, cecuri 7i alte instrumente negociabile, except7nd recuperarea crean7elor;

[...]

6. administrarea de fonduri comune de plasament, a7a cum sunt definite de statele membre.”

[traducere neoficial7]

5. 7in7nd seama de data faptelor din prezenta cauz7, se aplic7 A 7asea directiv7. Cu toate acestea, nu este inutil s7 se men7ioneze c7 dispozi7iile citate au fost preluate, f7r7 nicio modificare relevant7 pentru prezenta cauz7, la articolul 2 alineatul (1) litera (c) 7i la articolul 135 alineatul (1) literele (d) 7i (g) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului(4).

B – Dreptul na7ional

6. Dispozi7iile dreptului Uniunii men7ionate anterior sunt transpuse prin articolul 13 alineatul 1 punctul 11 literele (c) 7i (f) din legea danez7 privind TVA7ul (denumit7 7n continuare „momsloven”). Articolul respectiv prevede c7:

„Urm7toarele bunuri 7i servicii sunt scutite de tax7:

[...]

11. Urm7toarele activit77i financiare:

[...]

(c) opera7iuni, inclusiv negocierea, privind conturile de depozit sau conturile curente, pl77i, viramente, crean7e, cecuri 7i alte instrumente negociabile, except7nd recuperarea crean7elor;

[...]

(f) administrarea fondurilor comune de plasament.”

7. Astfel cum arat7 instan7a de trimitere, mai multe dintre aceste no7iuni au fost interpretate 7n instruc7iuni administrative (denumite 7n continuare „juridiske vejledning”)(5).

II – Situa7ia de fapt 7i procedura principal7

8. ATP prestează servicii în beneficiul fondurilor de pensii. Cel mai important client al său, PensionDanmark, este un fond de pensii ocupaționale care administrează sisteme de pensii în baza unor contracte colective și a unor contracte de întreprindere.
9. Sistemele de pensii ocupaționale reprezintă un element esențial al sistemului de pensii danez. Respectivul sistem se bazează pe trei piloni: un sistem public de pensii finanțat din taxe, un sistem de pensii ocupaționale și planuri de pensii personale(6).
10. Sistemele daneze de pensii ocupaționale, care, ca urmare a activităților desfășurate de ATP, fac obiectul prezentei cauze, sunt în general sisteme pe bază de „contribuții definite”, furnizate într-un mediu ocupațional. Angajatorii plătesc o contribuție definită instituției care pune la dispoziție respectivul sistem de pensii (de obicei un fond de pensii) pentru fiecare dintre angajații săi(7), care pot plăti contribuții suplimentare voluntare(8). Contribuțiile la respectivele sisteme sunt deductibile fiscal conform legislației daneze privind impozitul pe venit în anumite limite. Valoarea pensiei care va fi plătită depinde de suma plătită în cadrul sistemului respectiv și de reușita investițiilor efectuate de fondul de pensii (după deducerea costurilor). Pensia se plătește de obicei pe baza unei combinații între trei tipuri de plăți (impozabile) după ce beneficiarul este declarat eligibil pentru plată: o rentă viageră, plăți ealonate de-a lungul unei anumite perioade și plata unei sume forfetare. Detaliile cu privire la un sistem de pensii ocupaționale sunt stabilite printr-un contract colectiv încheiat între organizațiile patronale și sindicatele care îi reprezintă pe angajatorii individuali și pe salariați(9).
11. ATP nu este implicat în investirea contribuțiilor (această sarcină revine fondurilor de pensii), însă prestează trei tipuri de servicii în beneficiul fondurilor de pensii. În primul rând, ATP prestează servicii privind întreținerea și dezvoltarea sistemului, și anume dezvoltarea și întreținerea platformei prin intermediul căreia ATP prestează serviciile. În al doilea rând, ATP își asumă sarcini administrative, precum furnizarea de informații și de consultanță atât angajatorilor, cât și angajaților cu privire la sistemele de pensii. În al treilea rând, ATP prestează servicii precum plăți către sistemele de pensii și plăți efectuate de acestea.
12. Aceste din urmă servicii pot fi descrise într-un mod simplificat după cum urmează. Angajatorul plătește periodic contribuțiile pe care le datorează în cadrul sistemului de pensii ocupaționale, colectiv, pentru toți angajații săi, sub forma unei sume cumulate, într-un cont bancar al fondului de pensii. ATP deschide conturi individuale(10) pentru fiecare dintre clienții sistemului de pensii pe baza informațiilor primite de la angajator. ATP distribuie apoi suma cumulată plătită de angajator în respectivele conturi conform dispozițiilor contractului colectiv sau ale acordului de întreprindere. Persoana afiliată la sistemul de pensii poate avea acces la cont, actualizat periodic de ATP, prin intermediul internetului. După ce plățile devin scadente, ATP începe retragerea sumelor transmițând instituției financiare instrucțiuni privind plata sumei datorate către persoana afiliată la sistemul de pensii.
13. Până la 30 iunie 2002, serviciile ATP au fost supuse plății TVA-ului. Cu toate acestea, în lumina Hotărârii SDC/Skatteministeriet(11), ATP și-a schimbat opinia și a susținut că serviciile sale privind plățile către sistemele de pensii și plățile efectuate de acestea ar trebui scutite de TVA în temeiul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din Așasea directivă. Societatea a informat în acest sens administrația fiscală daneză (denumită în continuare „SKAT”) la 26 iunie 2002. SKAT a hotărât că serviciile prestate de ATP în legătură cu plățile reprezentând pensii erau într-adevăr scutite de TVA, însă a hotărât ca scutirea să nu se aplice în cazul majorității serviciilor privind plățile ce reprezentau intrări, și anume: înregistrarea angajatorilor care urmau să plătească contribuții la pensii, deschiderea de conturi individuale, furnizarea de facilități pentru gestionarea plăților angajatorilor, astfel încât toate contribuțiile să poată fi plătite în contul fondului de pensii utilizând un serviciu online sau un card de plată, primirea și înregistrarea

rapoartelor angajatorilor privind repartizarea sumei totale între angajații individuali, creditarea contribuțiilor în conturi individuale și actualizarea conturilor, înregistrarea plăților neefectuate, raportări către clienții sistemelor de pensii cu privire la plata contribuțiilor și transmiterea de extrase de cont. Decizia SKAT a fost confirmată de autoritatea administrativă supremă din Danemarca în materie fiscală, Tribunalul Fiscal Național (Landsskatteretten), prin ordonanță din 13 mai 2009.

14. ATP a contestat această ordonanță în fața Tribunalului Hillerød (Retten i Hillerød), care, la rândul său, a trimis cauza Curții Regionale din Estul Danemarcei (Østre Landsret), considerându-o de importanță generală. ATP susține că serviciile care au fost considerate impozabile în scopuri de TVA sunt scutite întrucât constituie „administrare de fonduri comune de plasament”, în temeiul articolului 13 alineatul 1 punctul 11 litera f) din momsloven, care transpune articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, și/sau o „operațiune [...] privind conturile de depozit sau conturile curente, plăți, viramente [...]”, în temeiul articolului 13 alineatul 1 punctul 11 litera c) din momsloven, care transpune articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A șasea directivă. Skatteministeriet contestă susținerea conform căreia serviciile prestate de ATP sunt scutite de TVA.

III – Întrebările preliminare și procedura în fața Curții

15. După ascultarea părților și după deliberare, Østre Landsret a hotărât, prin Ordonanță din 8 octombrie 2012, să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare în conformitate cu articolul 267 TFUE:

„1) Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare trebuie interpretat în sensul că expresia «fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre» include fonduri de pensii precum cele menționate în procedura principală și care au următoarele caracteristici, în cazul în care statul membru admite că instituțiile prezentate în secțiunea 2 din prezenta cerere de decizie preliminară sunt fonduri comune de plasament:

- a) profitul care revine angajatului (clientul sistemului de pensii) depinde de randamentul realizat din plasamentele fondului de pensii;
- b) angajatorul nu este obligat să efectueze plăți suplimentare pentru a asigura un anumit profit clientului sistemului de pensii;
- c) fondul de pensii investește în mod colectiv fondurile acumulate prin aplicarea principiului repartizării riscurilor;
- d) volumul plăților realizate în fondul de pensii se bazează pe contracte colective încheiate între organizațiile de pe piața muncii care reprezintă angajații și angajatori individuali, iar nu pe decizia personală a unui anumit angajat;
- e) angajatul individual poate lua decizia personală să plătească contribuții suplimentare la fondul de pensii;
- f) lucrătorii care desfășoară activități independente, angajatorii și directorii pot decide să plătească contribuții de pensie la fondul de pensii;

- g) o parte prestabilită din economiile pentru pensie, convenită prin acord colectiv pentru angajați, se utilizează pentru achiziționarea unei rente viagere;
- h) clienții sistemului de pensii suportă costurile aferente fondului de pensii;
- i) plățile către fondul de pensii sunt deductibile din baza impozabilă a impozitului național pe venit în anumite limite cantitative;
- j) plățile către un plan de pensii personal, inclusiv către un fond de pensii înființat în cadrul unei instituții financiare, pe baza cărora contribuțiile pot fi investite într-un fond comun de plasament sunt deductibile din baza impozabilă a impozitului național pe venit în aceeași măsură ca și cele menționate la litera (i);
- k) dreptul de a deduce contribuțiile din impozitul pe venit menționat la litera (i) este compensat de faptul că prestațiile de pensie sunt impozitate și
- l) în principiu, fondurile acumulate trebuie plătite după ce persoana interesată împlinește vârsta de pensionare?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A seama directivă trebuie interpretat în sensul că noțiunea «administrare» include un serviciu precum cel în discuție în procedura principală (a se vedea secțiunea 1.2 din decizia de trimitere)?
- 3) Un serviciu precum cel în discuție în procedura principală care privește plățile pensiilor (a se vedea secțiunea 1.2 din decizia de trimitere) trebuie considerat, potrivit dispozițiilor articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A seama directivă, ca reprezentând un serviciu unic sau mai multe servicii distincte care trebuie evaluate în mod independent?
- 4) Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A seama directivă trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA prevăzută de această dispoziție pentru operațiunile privind plățile și viramentele include un serviciu precum cel în discuție în procedura principală care privește plățile pensiilor (a se vedea secțiunea 1.2 din decizia de trimitere)?
- 5) În cazul unui răspuns negativ la a patra întrebare, articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din A seama directivă trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA prevăzută de această dispoziție pentru operațiunile privind conturile de depozit sau conturile curente include un serviciu precum cel în discuție în procedura principală care privește plățile pensiilor (a se vedea secțiunea 1.2 din decizia de trimitere)?
16. ATP, Regatul Danemarcei și Comisia Europeană au depus observații scrise.
17. În vederea din 2 octombrie 2013, aceste trei părți și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord au prezentat observații.

IV – Analiză

A – Considerații introductive

18. Întrebările instanței de trimitere vizează trei aspecte distincte: sensul expresiei „fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre” în contextul sistemelor de pensii ocupaționale (prima întrebare), noțiunea „administrare” a respectivelor fonduri (a doua întrebare) și aplicarea articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 3 din Aseea directivă în cazul unor servicii precum cele prestate de ATP (a treia întrebare).

19. Jurisprudența Curții cu privire la toate aceste trei aspecte este deja destul de vastă(12). În lumina acestei jurisprudențe, considerăm că Curtea dispune de suficiente elemente pentru a analiza al doilea și al treilea aspect. În consecință, ne vom axa analiza pe primul aspect, și anume sensul expresiei „fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre”, mai exact pe întrebarea dacă (și când) un fond de pensii ocupaționale, precum cel pentru care ATP prestează servicii, trebuie considerat un fond comun de plasament. Această întrebare a fost formulată de două ori recent, în cauzele *Wheels Common Investment Fund Trustees* și alții (Hotărârea din 7 martie 2013, C-424/11, denumită în continuare „Wheels”), și *PPG Holdings* (Hotărârea din 18 iulie 2013, C-26/12)(13), însă ambele cauze diferă în mod semnificativ de prezenta cauză.

20. Întrebarea se înscrie în domeniul foarte complex și controversat al regimului TVA aplicat serviciilor financiare (inclusiv serviciilor de pensii). Aceste servicii au cunoscut o diversificare semnificativă(14), care nu este acoperită de prezenta directivă TVA, în special de excepțiile din domeniul serviciilor financiare. Acest fapt are drept consecință lipsa unei securități juridice pentru operatorii din acest domeniu, precum și aplicări divergente ale scutirilor în cauză de către statele membre(15).

21. Comisia a propus adoptarea atât a unei directive de modificare a Directivei 2006/112 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește tratamentul aplicat serviciilor financiare și de asigurări(16), cât și a unui regulament de stabilire a dispozițiilor de aplicare a Directivei 2006/112 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește tratamentul aplicat serviciilor financiare și de asigurări, care să conțină definițiile domeniului de aplicare al serviciilor scutite(17). Ambele au făcut obiectul unei activități pregătitoare vaste(18), pe parcursul căreia a fost discutat și problema fondurilor de pensii și a tratamentului acestora din punctul de vedere al TVA-ului(19). Cu toate acestea, nu s-a ajuns la niciun acord privind reforma(20). Potrivit declarațiilor efectuate de Comisie din cadrul ședinței, nici nu ne putem aștepta să se ajungă curând la un asemenea acord. Indiferent de situația existentă în ceea ce privește modificarea dreptului aplicabil, Curtea este chemată să se pronunțe pe baza legislației în vigoare la momentul faptelor în cauză.

22. Vom începe analiza cu un rezumat al argumentelor prezentate de părțile în cauză. Vom descrie apoi interpretarea dată până în prezent în cadrul jurisprudenței expresiei „fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre”. În final, vom analiza consecințele jurisprudenței cu privire la fondurile de pensii ocupaționale.

B – Observații prezentate Curții

23. Danemarca consideră că sarcina de a defini noțiunea „fonduri comune de plasament” prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din Aseea directivă și de a exclude din definiția acestora fondurile de pensii care prezintă caracteristicile descrise de instanța de trimitere revine statelor membre.

24. Potrivit argumentelor prezentate de Danemarca, statele membre trebuie să faciliteze investițiile în fondurile comune de plasament și să respecte principiul neutralității în privința TVA-ului aplicat fondurilor aflate în concurență cu fondurile comune de plasament. În opinia sa,

fondurile în discuție în prezenta cauză diferă suficient de mult de fondurile comune de plasament pentru a justifica un tratament diferit: contribuțiile sunt plătite de angajator, scopul acestora fiind mai degrabă asigurarea unei pensii decât economisirea de bani, oferind în același timp o asigurare precum o asigurare de viață și o asigurare pentru incapacitate de muncă(21), iar în cazul decesului beneficiarului, contribuțiile nu revin (sau nu revin în întregime) moștenitorilor beneficiarului și, în general, contribuțiile sunt scutite de impozitul pe venit. Potrivit acestui stat membru, angajatorul care plătește contribuții nu investește, ci mai degrabă plătește, întrucât este obligat să procedeze astfel conform contractului colectiv de creare a sistemului de pensii.

25. ATP consideră că fondurile de pensii care prezintă caracteristicile descrise de instanța de trimitere într-o sub incidența articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A se aseamănă directivă și, în consecință, sunt scutite de TVA. ATP susține că statele membre, chiar dacă beneficiază de o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește definirea „fondurilor comune de plasament”, trebuie să respecte obiectivele scutirii și principiul neutralității fiscale. Obiectivul scutirii de TVA în cauză este acela de a permite persoanelor fizice să își investească economiile în mod colectiv, repartizând astfel riscurile, fără a fi împovărate de TVA. În opinia ATP, aceste obiective sunt urmărite și de sistemele de pensii în cauză. Simplul fapt că obiectivul special al sistemelor de pensii este finanțarea unei pensii nu justifică aplicarea unui tratament diferit.

26. ATP consideră că punctul său de vedere este susținut de principiul neutralității și că celelalte fonduri comune de plasament se află în concurență cu fondurile de pensii. În cazul în care fondul nu ar fi alimentat cu contribuțiile provenite din salariul obișnuit al angajatului, acesta ar trebui să economisească bani într-un alt mod. Raportul de concurență este evident în special în ceea ce privește contribuțiile suplimentare sau contribuțiile persoanelor fizice care nu sunt de la început beneficiare ale sistemelor de pensii ocupaționale. Faptul că o parte din suma returnată de un fond de pensii va fi plătită sub forma unei rente viagere(22) este, în opinia ATP, lipsit de relevanță, deoarece o rentă viageră poate fi pur și simplu achiziționată cu o sumă forfetară. Potrivit părerii exprimate de ATP, deductibilitatea fiscală a contribuțiilor la fondurile de pensii și faptul că fondurile de pensii implică de obicei un element de asigurare sunt de asemenea lipsite de relevanță. În plus, ATP susține că înființarea unor fonduri de pensii ocupaționale prin intermediul unui contract colectiv nu prezintă relevanță, întrucât deciziile respective sunt luate de angajați, reprezentați de sindicate.

27. În cadrul țedinței, ATP a subliniat că fondurile de pensii în cauză diferă în mod semnificativ de cele care au făcut obiectul cauzelor *Wheels* și *PPG Holdings*. Respectivul cauze au vizat sistemele pe bază de prestații definite în cadrul cărora angajatorul îndeplinea o obligație legală prin plata pensiei. Doar angajații puteau participa la acel sistem. În schimb, prezenta cauză vizează un sistem pe bază de contribuții definite în cadrul căruia cei care suportă riscurile sunt beneficiarii și investitorii. Angajatorul are doar obligația de a plăti contribuția. În cadrul sistemelor de pensii poate participa un număr mai mare de persoane, și anume orice persoană de pe piața muncii.

28. Regatul Unit a susținut în cadrul Fedin?ei c? nici fondurile de pensii pe baz? de contribu?ii definite, precum cel descris de instan?a de trimitere, nu sunt comparabile cu fondurile comune de plasament într-o asemenea m?sur? încât s? se afle în concuren?? cu respectivele fonduri ?i, în consecin??, nu pot beneficia de scutirea de TVA în cauz?, din cinci motive: fondurile de pensii ocupa?ionale nu pot fi vândute în orice moment, nu confer? niciun drept cu privire la fondurile investite înainte ca beneficiarul s? ating? vârsta de pensionare ?i se pierd în cazul decesului acestuia, sunt convenite printr-un contract colectiv ?i pl?tite de angajator, neconstituind investi?ii ale angajatului, sunt puse mai degrab? la dispozi?ia angaja?ilor decât la dispozi?ia publicului larg ?i, în cele din urmă, nu intr? sub inciden?a Directivei 85/611/CEE a Consiliului (denumit? în continuare „Directiva OPCVM”)(23).

29. Comisia sus?ine c? fondurile de pensii în cauz? se înscriu în no?iunea „fonduri comune de plasament”. Aceasta face distinc?ie între sistemul bazat pe contribu?ii definite ?i sistemul bazat pe presta?ii definite, sus?inând c?, în cazul celui dintâi, angaja?ii beneficiaz? de investi?iile lor ?i, în consecin??, se afl? într-o situa?ie similar? cu cea în care se afl? micii investitori în cazul fondurilor comune de plasament(24).

C – Jurispruden?a cu privire la „fondurile comune de plasament, a?a cum sunt definite de statele membre”

30. Jurispruden?a cu privire la articolul 13 din A ?asea directiv? con?ine enun?uri cu caracter general relevante pentru interpretarea scutirilor ?i considera?ii importante privind interpretarea expresiei „fonduri comune de plasament, a?a cum sunt definite de statele membre”. Vom examina la rândul nostru aceste două aspecte ?i vom prezenta apoi considera?iile noastre cu privire la abordarea Cur?ii în cadrul analizei articolului 13 sec?iunea B litera (d) punctul 6 din A ?asea directiv?.

1. Considera?ii generale privind interpretarea scutirilor de TVA

31. În ceea ce prive?te interpretarea scutirilor care figureaz? la articolul 13 din A ?asea directiv?, Curtea a statuat în mod constant c?, în principiu, no?iunile utilizate pentru aceste scutiri au un sens propriu autonom în cadrul dreptului Uniunii, întrucât „au ca obiect evitarea unor divergen?e în aplicarea sistemului TVA?ului de la un stat membru la altul(25).” Cu toate acestea, situa?ia este diferit? în ceea ce prive?te no?iunile a c?ror definire este l?s?t de dreptul Uniunii în mod explicit în competen?a statelor membre(26). În astfel de cazuri, definirea no?iunii în cauz? în dreptul intern intr? în competen?a statelor membre(27). Cu toate acestea, pentru definirea respectivelor no?iuni, statele membre nu pot „aduce atingere obiectivelor urm?rite prin A ?asea directiv? sau principiilor generale care stau la baza acestei directive, în special principiul neutralit??ii fiscale(28)”.

32. În plus, Curtea a statuat în mod constant c? scutirile care figureaz? la articolul 13 din A ?asea directiv? trebuie s? fac? obiectul unei interpret?ri stricte, întrucât, în principiu, TVA?ul trebuie s? fie perceput pentru toate serviciile prestate cu titlu oneros de o persoan? impozitabil?(29).

2. Expresia „fonduri comune de plasament, a?a cum sunt definite de statele membre”

33. Astfel cum reiese din formularea expresiei, dreptul Uniunii lasă statelor membre libertatea de a defini noțiunea „fonduri comune de plasament”. Vom discuta mai întâi sensul acestei puteri de apreciere a statelor membre și vom rezuma apoi jurisprudența Curții cu privire la trei dintre limitele puterii de apreciere: textul dispoziției și al Directivei OPCVM, scopul scutirii și principiul neutralității fiscale.

a) Puterea de apreciere a statelor membre

34. După cum am menționat deja, principiul conform căruia noțiunile utilizate pentru scutirile prevăzute la articolul 13 din A șasea directivă trebuie să facă obiectul unei interpretări autonome și atinge limita atunci când definirea acestora este lăsată în mod explicit la discreția statelor membre. Curtea a statuat că această situație este valabilă în prezenta cauză în ceea ce privește noțiunea „fonduri comune de plasament”(30). Cu toate acestea, statele nu pot califica orice drept „fonduri comune de plasament”. O astfel de putere nelimitată ar prezenta riscul unui abuz, ar crea confuzii între diferitele excepții și ar contraveni principiului conform căruia scutirile sunt în general de strictă interpretare. Trebuie să existe, prin urmare, un sens dat de Uniune noțiunii „fonduri comune de plasament”, în pofida faptului că formularea scutirii lasă definirea acestora la discreția statelor membre.

35. Tensiunea existentă în cadrul dreptului Uniunii, care lasă definirea unei noțiuni la discreția statelor membre și care trebuie totuși să impună limite cu privire la respectiva definire(31), reiese din următoarea declarație a Curții: „obligatia de a defini conținutul noțiunii «fonduri comune de plasament» nu autorizează în niciun mod statele membre să aleagă unele fonduri de pe teritoriul lor pentru a le acorda beneficiul scutirii și să excludă alte fonduri de la această scutire. [...] [N]oțiunea «fonduri comune de plasament» trebuie să fie punctul de plecare al puterii de apreciere conferite statelor membre(32)”. Curtea a înțeles să afirme prin aceasta că, în mod logic, dreptul Uniunii trebuie să stabilească atât un cadru intern, cât și unul extern pentru noțiunea „fonduri comune de plasament”, în care statele membre să dispună de libertatea de a alege propria definiție a noțiunii. Puterea de apreciere a statelor membre de a stabili conținutul noțiunii este astfel limitată. Curtea extrage aceste limite din formularea dispoziției (și din evoluțiile legislative ulterioare), din obiectivul acesteia și din principiile generale care stau la baza directivei, precum principiul neutralității(33).

36. În practică, aplicarea acestor limite a redus în mod semnificativ puterea de definire a statelor membre. Această evoluție ar putea fi supusă criticilor, însă securitatea juridică, esențială în cazul tratamentului aplicat produselor financiare din punctul de vedere al TVA-ului, implică respectarea continuității jurisprudenței Curții.

b) Formularea dispoziției și Directiva OPCVM

37. Formularea articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă oferă relativ puține indicații cu privire la conținutul noțiunii „fonduri comune de plasament”, în special atunci când se au în vedere diversele noțiuni utilizate în diferite limbi. Astfel, noțiunea „special investment funds”, utilizată în versiunea în limba engleză a Celei de a șasea directive, are drept corespondent în limba franceză noțiunea „fonds communs de placement”, în limba spaniolă, noțiunea „fondos communes de inversión”(34), în limba germană, noțiunea „Sondervermögen”, iar în limba neerlandeză, noțiunea „gemeenschappelijke beleggingsfondsen”.

38. Cu toate acestea, evoluțiile ulterioare au determinat o utilizare extinsă a acestei noțiuni. În 1985 a intrat în vigoare Directiva OPCVM, în scopul coordonării legislațiilor naționale care reglementează organismele de plasament colectiv. Raportul exact dintre această directivă și articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 nu apare imediat ca fiind evident. Astfel cum a statuat

Curtea, în versiunile din limbile spaniolă, franceză, italiană și portugheză, pentru noțiunea utilizată în directivă pentru organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (denumite în continuare „OPCVM”), constituite sub formă contractuală, se utilizează aceeași noțiune ca aceea care apare și în cazul scutirii, însă această situație nu este valabilă și în cazul altor limbi, precum limbile engleză, germană și neerlandeză(35).

39. În consecință, Curtea și avocații generali au depus eforturi pentru a defini raportul dintre Directiva OPCVM și articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6(36). Cu toate acestea, în Hotărârea *Wheels*, Curtea a afirmat în mod clar că „[...] fondurile care constituie organisme de plasament colectiv în valori mobiliare în sensul Directivei OPCVM constituie fonduri comune de plasament”(37). Acestea constituie, prin urmare, un conținut minim al noțiunii „fonduri comune de plasament”.

c) Obiectivul scutirii

40. Astfel cum a arătat avocatul general Kokott în Concluziile prezentate în cauza *Abbey National*, obiectivul scutirii constă în a „facilita micilor investitori investițiile în fondurile comune de plasament”(38). Se preconizează ca respectivele fonduri să grupeze sumele de bani ale mai multor investitori(39), pentru a permite acestora să elimine riscul pentru o serie de titluri de valoare. Scutirea de TVA permite respectivilor investitori să se implice în astfel de investiții fără să suporte costuri suplimentare privind TVA-ul(40). Curtea și-a însușit acest obiectiv(41).

41. În consecință, Curtea a statuat că scutirea vizează fondurile comune de plasament „oricare ar fi forma juridică a acestora”(42). Constituirea sub formă contractuală, sub forma unui trust sau sub formă statutară a respectivelor fonduri nu prezintă relevanță pentru urmărirea obiectivului acestora descris anterior. Curtea a arătat că o interpretare diferită ar contraveni principiului neutralității fiscale, care se opune aplicării unui tratament diferit agenților economici care efectuează aceleași operațiuni(43).

42. În mod similar, Curtea a considerat că modul de operare utilizat de fond nu prezintă relevanță: indiferent dacă fondul este „nelimitat” (și anume un fond cu capital variabil care este obligat să își răscumpere unitățile de la investitorii care doresc să le vândă) sau „limitat” (adică dispune de capital fix, iar acțiunile sale pot fi vândute numai pe o piață secundară), acest fapt nu influențează clasificarea fondului în privința scutirii de TVA prevăzute la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din Aseea directivă. Din nou, această afirmație se poate baza și pe principiul neutralității fiscale(44).

d) Principiul neutralității fiscale

43. Potrivit Curții, principiul neutralității fiscale „se opune tratamentului diferit în materie de colectare a TVA-ului al agenților economici care efectuează aceleași operațiuni”. Bunurile sau serviciile aflate în concurență datorită similarității lor nu pot beneficia de un tratament diferit din punctul de vedere al TVA-ului(45).

44. Criteriul unui raport de concurență este unul dificil. Avocatul general Sharpston a prezentat observații cu privire la pericolele prezentate de acesta în cauza *Deutsche Bank*, remarcând faptul că există întotdeauna unele suprapuneri ale activităților și, dacă toate activitățile „aflate parțial în concurență unele cu altele ar trebui să beneficieze de același tratament din punctul de vedere al TVA-ului, rezultatul final ar fi eliminarea tuturor diferențelor privind tratamentul din punctul de vedere al TVA-ului(46).

45. Pericolul observat de avocatul general Sharpston poate fi eliminat prin aplicarea unei metodologii corecte de comparare. Trebuie stabilit înainte de toate un criteriu de comparație care

s? se încadreze în noțiunea „fond comun de plasament”. Fondul în cauz? va fi comparat doar pe baza respectivului criteriu de comparație. Potrivit celor afirmate anterior, fondurile care sunt organisme de plasament colectiv în sensul Directivei OPCVM se încadrează în noțiunea „fond comun de plasament” și, prin urmare, pot servi drept criteriu de comparație(47).

46. De asemenea, includerea sau neinclusiunea fondului în noțiunea „fond comun de plasament” presupune ca respectivul fond și criteriul de comparație să fie comparabile într-o asemenea măsură încât să se afle în concurență unul cu altul(48). Criteriile fondurilor care urmează să fie comparate în scopul stabilirii unei similitudini suficiente pentru a exista o concurență nu sunt alese întâmplător. Analiza nu este exclusiv economică. Dimpotrivă, aceasta trebuie să se bazeze pe obiectivul scutirii. În consecință, criteriile relevante sunt, de exemplu, dacă fondul este o metodă de repartizare a riscului, dacă investitorii beneficiază de câștiguri din investiții etc.

3. Considerații privind abordarea Curții

47. Conform jurisprudenței Curții, puterea de apreciere a statelor membre de a defini noțiunea „fonduri comune de plasament” este, prin urmare, limitată de obiectivul scutirii, de Directiva OPCVM și de principiul neutralității. O analiză mai atentă scoate în evidență faptul că, făr? nicio îndoială, Curtea a aplicat aceste limite (care se suprapun(49)) într-un asemenea mod încât acestea alcătuiesc două criterii alternative.

48. Curtea face trimitere uneori la obiectivele scutirii, rezultând de aici echivalentul unei definiții a noțiunii „fonduri comune de plasament”, utilizând principiul neutralității pentru a confirma rezultatul(50). Cu alte ocazii, Curtea a considerat că OPCVM reprezintă esența „fondurilor comune de plasament” și apoi a aplicat principiul neutralității(51).

49. Propunem utilizarea (și îmbunătățirea ulterioară) a celei de a doua abordări. Un fond trebuie, prin urmare, să fie considerat un „fond comun de pensii” dacă intră sub incidența Directivei OPCVM sau dacă este comparabil cu OPCVM într-o asemenea măsură încât acestea se află în concurență. Caracteristicile relevante pentru comparație sunt cele relevante pentru obiectivele scutirii analizate, și anume acelea de a permite mai multor investitori să își pună în comun fondurile, repartizând astfel riscurile asupra unei serii de titluri de valoare.

D – *Fondurile de pensii ocupaționale ca fonduri comune de plasament*

50. După aceste considerații, vom aplica principiile descrise prezentei cauze. Problema ridicată de prezenta cauză este în ce măsură fondurile de pensii ocupaționale trebuie considerate fonduri comune de plasament. Dreptul Uniunii conține anumite norme cu privire la respectivele fonduri, însă nu le armonizează(52). Pornind de la afirmațiile anterioare, va trebui să analizăm dacă fondurile în cauză sunt OPCVM și, în caz contrar, în ce măsură principiul neutralității fiscale impune includerea acestora în scutire.

1. Directiva OPCVM

51. Fondurile de pensii ocupaționale precum cele în discuție în prezenta cauză nu intră sub incidența Directivei OPCVM(53). Astfel cum a arătat Danemarca, unitățile fondurilor în discuție în prezenta cauză nu pot fi r?scump?rate sau rambursate, la cererea de întoarsă, cum se întâmplă în cazul OPCVM conform articolului 1 alineatul (2) din Directiva OPCVM.

2. Principiul neutralității fiscale

52. În al doilea rând, trebuie aplicat principiul neutralității fiscale. Acesta ridică problema dacă

fondurile în cauză sunt comparabile cu OPCVM în asemenea măsură încât să se afle în concurență cu acestea din urmă(54). În *Hotărârea Wheels*, Curtea a trebuit să ia în considerare această întrebare pentru alte tipuri de fonduri de pensii ocupaționale. Curtea a statuat că respectivele fonduri nu intră sub incidența articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din Aseia directivă. Respectiv, fondurile grupaseră activele unui sistem de pensii pentru limită de vârstă și nu erau destinate publicului, ci acordau doar prestații legate de statutul de salariat. Este important să se arate că acestea erau de tipul „prestații definite”, adică membrii sistemului nu suportau riscul rezultat din administrarea fondului, întrucât valoarea pensiei lor era fixă și, prin urmare, nu depindea de succesul investiției. De asemenea, potrivit Curții, fondul nu era un fond comun de plasament din punctul de vedere al angajatorului, deoarece contribuțiile reprezentau pentru acesta un mijloc prin care își respecta obligațiile legale. Avocatul general Sharpston a adoptat acest raționament în cauza PPG Holdings, identificând trei criterii relevante: dacă sistemul grupează activele unui fond de pensii pentru limită de vârstă, dacă membrii sistemului suportă riscul rezultat din administrarea fondului și dacă angajatorul plătește contribuțiile pentru a-și respecta obligațiile legale față de angajați(55).

53. Fără a contesta rezultatul acestor cauze, propunem îmbunătățirea analizei pentru prezenta cauză. Conform dreptului Uniunii, anumite criterii sunt relevante, iar altele lipsite de relevanță pentru compararea fondurilor cu OPCVM în scopul de a stabili dacă acestea sunt comparabile într-o asemenea măsură încât se află în concurență cu cele din urmă. Sarcina de a analiza faptele relevante, de a aplica respectivele criterii și de a decide dacă fondul de pensii în discuție în prezenta cauză trebuie considerat un „fond comun de plasament” revine instanței naționale.

a) Punctul de vedere al comparației

54. Înainte de a enumera criteriile relevante și criteriile lipsite de relevanță, trebuie să subliniem faptul că sistemele de pensii pot fi analizate ca instrumente de grupare a activelor angajatorilor sau ale angajaților. Aplicarea unuia dintre aceste două modele depinde de aspectul dacă angajații și angajatorii beneficiază de investiții. Potrivit descrierii instanței de trimitere, angajații beneficiază de fondul în discuție în prezenta cauză.

b) Criterii lipsite de relevanță

55. Întrucât analiza caracterului comparabil al fondurilor în cauză cu OPCVM trebuie realizată ținând cont de obiectivul scutirii, o serie de elemente care au fost discutate în prezenta cauză nu prezintă relevanță pentru comparație.

56. Contrar afirmațiilor Danemarcei, această situație este valabilă și în ceea ce privește obiectivul investiției. Dacă investitorul economisește bani pentru pensii sau în alte scopuri nu are niciun impact relevant asupra raportului de concurență. Prin urmare, faptul că fondurile în cauză sunt fonduri de pensii nu le împiedică să constituie „fonduri comune de plasament”. În consecință, spre deosebire de *Hotărârea Wheels*, am respinge relevanța obligației legale a angajatorului în ceea ce privește plata prestațiilor de pensie definite, considerându-le un „obiectiv” lipsit de relevanță al investiției.

57. Faptul c? fondurile de pensii ocupa?ionale nu sunt convenite individual, ci colectiv este lipsit de relevan??. Înainte de toate, reprezentan?ii angaja?ilor negociaz? caracteristicile fondurilor cu reprezentan?ii angajatorilor. Chiar dac? un contract colectiv ar putea indica faptul c? exist? o concuren?? economic? foarte redus? între fonduri ?i OPCVM, cu excep?ia pl??ilor suplimentare voluntare ale angaja?ilor, acest fapt nu prezint? relevan?? pentru obiectivul scutirii. În acest sens, Curtea a hot?rât deja c? scutirea vizeaz? fondurile indiferent de forma juridic? a acestora. În această privin??, posibilitatea efectu?rii unor pl??i suplimentare sau aderarea voluntar? a anumitor persoane la fonduri ocupa?ionale este de asemenea lipsit? de relevan??.

58. Aceea?i considera?ie se aplic? ?i în cazul aspectului dac? contribu?iile la un fond sunt sau nu sunt venituri deductibile fiscal. Un tratament fiscal favorabil al veniturilor pentru contribu?iile la anumite fonduri în raport cu altele ar putea avea un impact considerabil asupra rela?iei de concuren?? economic?, îns? nu prezint? nicio importan?? în ceea ce prive?te obiectivele scutirii ?i, prin urmare, nu trebuie luat în considerare.

59. Similar, modul în care fondul de pensii efectueaz? pl??ile (rent? viager? sau sum? forfetar?) nu prezint? importan?? pentru caracterizarea fondului deoarece transferurile între diferitele op?iuni sunt posibile printr-o simpl? opera?iune financiar?.

60. În cazul în care fondurile de pensii ocupa?ionale sunt prev?zute cu un element de asigurare, iar cele dou? elemente nu pot fi separate, ca în prezenta cauz?, sarcina stabilirii elementului prevalent revine instan?ei na?ionale.

c) Criteriile relevante

61. Astfel cum am subliniat anterior, criteriile de compara?ie trebuie deduse din obiectivul scutirii, ?i anume acela de a permite gruparea fondurilor mai multor investitori ?i repartizarea riscului asupra unei serii de titluri de valoare.

62. Conform acestei premise, doar un num?r limitat de elemente este esen?ial pentru compararea fondurilor de pensii ocupa?ionale cu OPCVM în scopul neutralit??ii fiscale în cadrul scutirii analizate. Înainte de toate, mai mul?i beneficiari trebuie s? î?i pun? în comun fondurile în scopul repartiz?rii riscului asupra unei serii de titluri de valoare. Fondul poate fi considerat o regrupare a fondurilor beneficiarilor numai în cazul în care ace?tia se bucur? de un drept juridic necondi?ionat în raport cu investi?ia lor. Ei nu î?i pot exercita acest drept în orice moment (?i anume s? î?i vând? dreptul) ?i pot beneficia de veniturile rezultate din investi?ia lor numai dup? pensionare. Cu toate acestea, dac? investi?ia este pierdut? în cazul decesului beneficiarului ?i nu revine mo?tenitorilor acestuia, cu greu se poate afirma c? este vorba despre o regrupare a fondurilor beneficiarilor.

63. În final, beneficiarii trebuie s? suporte costurile fondului ?i riscurile investi?iei, chiar dac? contribu?iile pot fi pl?tite de angajatorii acestora ca parte a pachetului lor salarial. Aceast? situa?ie se reg?se?te în general în ceea ce prive?te sistemele pe baz? de contribu?ii definite, dar nu ?i în ceea ce prive?te sistemele pe baz? de presta?ii definite. Astfel cum am subliniat deja, revine instan?ei na?ionale sarcina de a aplica aceste criterii.

64. Concluzion?m, a?adar, c? articolul 13 sec?iunea B litera (d) punctul 6 din A ?asea directiv? trebuie interpretat în sensul c? expresia „fonduri comune de plasament, a?a cum sunt definite de statele membre” trebuie s? includ? fondurile de pensii ocupa?ionale în cazul în care respectivele fonduri grupeaz? activele mai multor beneficiari ?i permit acestora s? repartizeze riscul asupra unei serii de titluri de valoare, îns? doar în situa?ia în care beneficiarii suport? riscul investi?iei. Faptul c? plata contribu?iilor este efectuat? de c?tre angajatorii acestora în beneficiul lor în baza

unui contract colectiv încheiat între organizațiile care îi reprezintă pe angajați și cele care îi reprezintă pe angajatori și c? fondul efectuează plăți numai după pensionarea beneficiarilor nu prezintă relevanță atât timp cât beneficiarul are un statut juridic sigur în raport cu activele sale. Sarcina de a decide dacă un fond îndeplinește aceste cerințe revine instanței naționale.

V – Concluzii

65. În lumina considerațiilor precedente, propunem Curții să răspundă la prima întrebare adresată de Østre Landsret după cum urmează:

„Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă a Consiliului trebuie interpretat în sensul că expresia «fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre» trebuie să includă fondurile de pensii ocupaționale în cazul în care respectivele fonduri grupează activele mai multor beneficiari și permit acestora să repartizeze riscul asupra unei serii de titluri de valoare, însă doar în situația în care beneficiarii suportă riscul investițiilor. Faptul că plata contribuțiilor este efectuată de către angajatorii acestora în beneficiul lor în baza unui contract colectiv încheiat între organizațiile care îi reprezintă pe angajați și cele care îi reprezintă pe angajatori și c? fondul efectuează plăți numai după pensionarea beneficiarilor nu prezintă relevanță atât timp cât beneficiarul are un statut juridic sigur în raport cu activele sale. Sarcina de a decide dacă un fond îndeplinește aceste cerințe revine instanței naționale.”

1 – Limba original?: engleza.

2 – A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitul pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare (JO L 145, p. 1, denumită în continuare „A șasea directivă”), cu modificările ulterioare.

3 – Hotărârea din 4 mai 2006, Abbey National (C-169/04, Rec., p. I-4027), Hotărârea din 28 iunie 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies (denumită în continuare „JP Morgan, C-363/05, Rep., p. I-5517), Hotărârea din 19 iulie 2012, Deutsche Bank (C-44/11), Hotărârea din 7 martie 2013, GfBk (C-275/11), Hotărârea din 7 martie 2013, Wheels Common Investment Fund Trustees a.o. (denumită în continuare „Wheels”, C-424/11), Concluziile avocatului general Sharpston prezentate la 18 aprilie 2011 în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 18 iulie 2013, PPG Holdings BV (C-26/12).

4 – Directiva din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7), cu modificările ulterioare.

5 – Scutirea de TVA pentru operațiuni privind conturile de depozit sau conturile curente este interpretată în instrucțiunile administrative D.A.5.11.6. Fondurile comune de plasament sunt descrise în instrucțiunile administrative D.A.5.11.9.2. Administrarea acestora face obiectul instrucțiunilor administrative D.A.5.11.9.3.

6 – Pentru o prezentare generală a sistemelor comune de pensii, a se vedea OECD: „Pensions at a Glance”, 2005; actualizată în OCDE: „Pensions at a Glance”, 2011.

7 – Persoanele care nu intră sub incidența acestui sistem ca urmare a situației lor profesionale, cum ar fi lucrători care desfășoară activități independente, angajatori și directori, pot opta pentru un sistem de pensii ocupaționale dacă un astfel de sistem a fost convenit pentru angajați societăți în cauză.

8 – Practic, acestea constituie cea mai mică parte din fonduri, astfel cum a arătat ATP în cadrul

Prevederile.

9 – Sistemele de pensii personale urmează un tipar în mare parte similar, însă cei care încheie un contract pentru a beneficia de un astfel de sistem de pensii sunt beneficiarii și plătesc pentru acesta.

10 – Aceste conturi sunt mai degrabă conturi de pensii decât conturi bancare separate.

11 – Hotărârea din 5 iunie 1997 (C-2/95, Rec., p. I-3017).

12 – Pentru primele două aspecte, a se vedea jurisprudența citată la nota de subsol 3. Pentru cel de al treilea aspect, a se vedea Hotărârea SDC/Skatteministeriet, citată la nota de subsol 11, Hotărârea din 26 iunie 2003, MKG/Kraftfahrzeuge/Factoring (C-305/01, Rec., p. I-6729), Ordonanța din 14 mai 2008, Tiercé Ladbroke (C-231/07 și C-232/07), Hotărârea din 22 octombrie 2009, Swiss Re Germany Holding (C-242/08, Rep., p. I-10099), Hotărârea din 28 octombrie 2010, Axa UK (C-175/09, Rep., p. I-10701), Hotărârea din 28 iulie 2011, Nordea Pankki Suomi (C-350/10, Rep., p. I-7359), Concluziile avocatului general Kokott prezentate la 24 octombrie 2013 în cauza Granton Advertising (C-461/12). Abordăm cel de al doilea aspect în Concluziile noastre în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 martie 2013, GfBk (C-275/11).

13 – A se vedea Concluziile avocatului general Sharpston.

14 – Comisia consideră că numărul produselor financiare și de asigurări disponibile pe piață depășește 5 000. Direcția Generală Impozitare și Uniune Vamală, Armonizarea impozitelor pe cifra de afaceri, 5 martie 2008, TAXUD/2414/08, p. 3.

15 – Diferența în ceea ce privește tratamentul serviciilor financiare din punctul de vedere al TVA-ului reiese foarte clar dintr-un raport al PricewaterhouseCoopers întocmit pentru Comisia Europeană, intitulat „Study to Increase the Understanding of the Economic Effects of the VAT Exemption for Financial and Insurance Services”, 2 noiembrie 2006. O prezentare generală a aplicării excepțiilor în legislația națională a statelor membre este disponibilă în anexa la IBFD intitulată, „VAT Survey Financial Services”, 2006. A se vedea de asemenea comentariul efectuat de Wessels, J., „Highlights & Insights on European Taxation”, 2012, nr. 4, p. 62.

16 – COM(2007) 747 final/2 din 20 februarie 2008.

17 – COM(2007) 746 final/2 din 20 februarie 2008.

18 – A se vedea nota de subsol 14, referitoare la Direcția Generală Impozitare și Uniune Vamală.

19 – A se vedea nota Prevederilor intitulată „Proposals for a Council Directive and Regulation as regards the VAT treatment of insurance and financial services”, Doc. 13577/10 FISC 92 din 16 septembrie 2010, p. 20. ATP a făcut trimitere la acest document în scopul de a-și susține poziția potrivit căreia fondurile de pensii sunt considerate că se încadrează în noțiunea „fond comun de plasament”.

20 – Din documentele publicate reiese clar faptul că există în continuare un dezacord cu privire la problema tratamentului aplicat fondurilor de pensii; a se vedea nota Secretariatului General intitulată „Proposals for a Council Directive and Regulation as regards the VAT treatment of insurance and financial services”, Doc. 18650/11 FISC 170 din 14 decembrie 2011, p. 5. Necesitatea finalizării reformei este subliniată de Dahm, J., & Hamacher, R., „Vermögensverwaltung und Umsatzsteuer”, UR 2012, 817.

21 – În cadrul Prevederilor, Danemarca a susținut că tratează fondurile similare celui în cauză ca

societăți de asigurări.

22 – Skatteministeriet a considerat acest fapt o diferență importantă între fondurile de pensii și fondurile comune de plasament.

23 – Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 375, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138), cu modificările ulterioare. Directiva OPCVM a fost înlocuită cu Directiva 2009/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 302, p. 32) de la 1 iulie 2011.

24 – Comisia consideră caracteristicile (a) (b) (c) și (h) de la prima întrebare ca fiind deosebit de relevante pentru comparația cu fondurile comune de plasament.

25 – Hotărârile JP Morgan, punctul 19, și Wheels, punctul 16, Hotărârea din 12 septembrie 2000, Comisia/Irlanda (C-358/97, Rec., p. I-6301, punctul 51), Hotărârea din 3 martie 2005, Fonden Marselisborg Lystbådehavn (C-428/02, Rec., p. I-1527, punctul 2), Hotărârea din 26 mai 2005, Kingscrest Associates și Montecello (C-498/03, Rec., p. I-4427, punctul 22), și Hotărârea din 4 mai 2006, Abbey National (C-169/04, Rec., p. I-4027, punctul 38).

26 – Hotărârea JP Morgan, punctul 20, Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctul 39, Hotărârea Wheels, punctul 16, și Hotărârea din 28 martie 1996, Gemeente Emmen (C-468/93, Rec., p. I-1721, punctul 25).

27 – Hotărârea JP Morgan, punctul 21, și Hotărârea din 27 aprilie 2006, Solleveld and van den Hout/van Eijnsbergen (C-443/04 și C-444/04, Rec., p. I-3617, punctul 29).

28 – Hotărârea JP Morgan, punctul 22; a se vedea de asemenea Hotărârea Gemeente Emmen, citată anterior, punctul 25, și Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Turn- und Sportunion Waldburg (C-246/04, Rec., p. I-589, punctul 31).

29 – Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctul 60, Hotărârea din 15 iunie 1989, Stichting Uitvoering Financiële Acties, C-348/87, Rec., p. 1737, punctul 13, Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Dornier, C-45/01, Rec., p. I-12911, punctul 42, și Hotărârea din 1 decembrie 2005, Ygeia, C-394/04 și C-395/04, Rec., p. I-10373, punctul 15.

30 – Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctul 41.

31 – Rossi, P., „L'Avvocato generale della Corte UE – Chiarita la portata dell'esenzione Iva per le operazioni di gestione dei fondi comuni di investimento”, *il fisco*, nr. 38/2005, 14422.

32 – Hotărârea JP Morgan, punctul 41.

33 – Hotărârea JP Morgan, punctele 45 și 46, și Hotărârea Wheels, punctul 18, punctele 15 și 17 din Concluziile avocatului general Kokott în cauza JP Morgan,.

34 – În versiunile în limbile italiană și portugheză se utilizează în mod similar noțiunile „fondi comuni d'investimento” și „fundos comuns de investimento”.

35 – Hotărârea JP Morgan, punctul 33, și Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctul 55

36 – Hotărârea Abbey National, citată anterior, punctele 55, 61, 64 și 65, punctele 38, 41-43, 50 și

- 73-83 din Concluziile avocatului general în cauza Abbey National, Hotărârea JP Morgan, punctele 31-34, punctele 32 și 33 din Concluziile în cauza JP Morgan, Hotărârea Deutsche Bank, punctul 32, punctul 74 din Concluziile în cauza Deutsche Bank.
- 37 – Hotărârea Wheels, punctul 23.
- 38 – Concluziile în cauza Abbey National, punctul 68.
- 39 – Trimiterea la *micii* investitori, prezent în Hotărârea Abbey National, a fost abandonat ulterior în Hotărârea JP Morgan, punctul 45, astfel cum a arătat avocatul general Sharpston în Concluziile prezentate în cauza Deutsche Bank, punctul 21.
- 40 – Concluziile avocatului general în cauza Abbey National, citat anterior, punctele 27-29. Curtea face trimitere la această ultimă considerație din nou cu titlu de „neutralitate fiscală”. Hotărârea Abbey National, citat anterior, punctul 62, și Hotărârea Wheels, punctul 19.
- 41 – Hotărârea Abbey National, citat anterior, punctul 62, Hotărârea JP Morgan, punctul 45, Hotărârea Deutsche Bank, citat anterior, punctul 33. A se vedea Hotărârea Wheels, punctul 23.
- 42 – Hotărârea Abbey National, citat anterior, punctul 53, și Hotărârea JP Morgan, punctul 26
- 43 – *Ibidem*, punctul 56.
- 44 – Hotărârea JP Morgan, punctele 28-30 și 35.
- 45 – Hotărârea Wheels, punctele 20 și 21, Hotărârea JP Morgan, punctul 46, Hotărârea din 23 octombrie 2003, Comisia/Germania, C-109/02, Rec., p. I-12691, punctul 20), Hotărârea din 16 septembrie 2004, Cimber Air (C-382/02, Rec., p. I-8379, punctul 24), Hotărârea din 17 februarie 2005, Linneweber and Akritidis (C-453/02 și C-462/02, Rec., p. I-1131, punctul 24), și Hotărârea din 8 iunie 2006, L.u.P. (C-106/05, Rec., p. I-5123, punctul 32).
- 46 – Concluziile în cauza Deutsche Bank, citat anterior, punctul 60.
- 47 – Hotărârea Wheels, punctul 24.
- 48 – A se vedea Hotărârea JP Morgan, punctele 50 și 51.
- 49 – Jaster, E., și Murchner, I., observ în *Die umsatzsteuerliche Behandlung von Vermögensverwaltungsleistungen (Teil 2)*, UStB 2013, 54, similaritatea dintre criteriile menționate în Hotărârea JP Morgan și cele din Directiva OPCVM.
- 50 – Aceasta este interpretarea pe care o dăm Hotărârilor Abbey National și JP Morgan.
- 51 – Cea mai clară aplicare a acestei abordări poate fi observată în cauza Wheels. S-ar putea spune că aceasta a deschis drumul cauzei Deutsche Bank.
- 52 – La 23 septembrie 2003 a intrat în vigoare Directiva 2003/41/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 iunie 2003 privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale (JO L 235, p. 10, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 219).
- 53 – Acest lucru era valabil și în Hotărârea Wheels, punctul 25. A se observa faptul că, în temeiul articolului 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2003/41, aceasta nu se aplică OPCVM.
- 54 – Hotărârea Wheels, punctele 24 și 26.

55 – Concluziile prezentate cauza PPG Holdings BV, citat? anterior, punctele 16 ?i 17.